SEPTEMBER 1933 No. 5 18e Jaargang

NEDERLANDA KATOLIKO

Maandblad, officieel Orgaan van den Nederlandschen R.K. Esperantistenbond „Nederlanda Katoliko", gevestigd te 's-Hertogenbosch.

Opgericht 29 Augustus 1909. Bisschoppelijk en Koninklijk goedgekeurd

Ĉio per amo, nenio per forto. *(S. Franc. de Sales)*

Geestelijk Adviseur LAMB. J. J. M. POELL

Abonnementsprijs	Adres der Redactie:	Afzonderlijke nummers
f 2.50 per jaar	P. M. BROUWER	20 cent.
Eksterlanda Jarabono f 3.—	Pahudstraat 134	Advertentiën
	's-Gravenhage.	50 cent per regel.

Advertentien: DRUKKERIJ PIET SMITS, Tilburg.

EN NU VOORUIT!

„Teneinde meerdere aktiviteit voor de propaganda in 't algemeen te kunnen ontwikkelen werd besloten enige „*diensten*" in 't leven te roepen."

Aldus in 't vorig nummer het verslag van de Hoofdbestuursvergadering. En inmiddels zijn nadere gegevens omtrent die nieuwe diensten onder de ogen gekomen van de N.K. leden, die geregeld hun orgaan doorlezen. En dat zijn vanzelfsprekend alle *goede* N.K. leden.

„Win er een bij voor N.K.." Dit advies van de propagandachef is niet origineel, maar het heeft de grote verdienste zeer konkreet aan te geven de taak, die ieder goed N.K.-lid in de komende wintermaanden te vervullen heeft.

De Persdienst, een eigen persdienst, voorziet in een reeds lang gevoelde behoefte. De perschef heeft het werkprogramma voor U neergelegd en aan ons allen ligt het nu om onze eigen persdienst te doen funktioneren, zoals dat van een goede persdienst verwacht kan worden.

Volgend jaar bestaat N.K. 25 jaar. Dit feit zal niet zonder feestelike herdenking voorbijgaan. Waar het hoofdbestuur geen zorgen zal sparen om dit feest waardig te doen slagen, rust op allen de plicht om met alle kracht mede te helpen aan de uiterlike en innerlike versterking van onze gelederen.

En daarom zullen we in de komende dagen werken, met verdubbelde kracht, overal waar we kunnen, aan de verspreiding van Esperanto onder de Katolieken van Nederland.

We zullen dit doen, waardig en principieel. In onze rangen geen vaag „geïdealiseer". Maar steunend op de vaste grond, die onze Katolieke leer ons onder de voeten geeft, propageren we Esperanto als een taal, zoals alle andere talen, alleen heel wat gemakkeliker.

We propageren Esperanto als onze dienaresse, de dienaresse van onze Moederkerk, niet als draagster van wereldhervormende ideeën, maar als overdraagster van de Katolieke wereldbeschouwing, niet als een vredebrengende Macht, maar als vredebevorderende Bemiddelaarster.

Katolieke Esperantisten van Nederland. Toon door daden Uw goede wil.

De wintertijd nadert. En nu vooruit.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

ONZE N.K. PERSDIENST

„Als perschef voor N.K. wordt gekozen de Heer J. H. Westen," aldus het Julinummer van ons orgaan.

De drager van deze weidsche titel vraagt daarom even uw aandacht:

DOEL VAN ONZE PERSDIENST:

In 't algemeen de Katholieke pers van betrouwbare gegevens en inlichtingen, Esperanto betreffende, te voorzien; via de pers propaganda te voeren voor onze Kath. Esperanto beweging, door het verstrekken van actie- en vergaderings verslagen, propaganda artikelen enz.

In 't bijzonder door uitgebreide publicatie's bekendheid te geven aan ons a.s. jubileum en er belangstelling op groote schaal voor te wekken.

Met het oog daarop hebben we na lang wikken en wegen 't volgende werkprogram ontwikkeld.

WERKPROGRAM VAN ONZE PERSDIENST.

Langs *directe* weg verzorgt ons persbureau officiëele communiqués voor de groote bladen als „Maasbode" „Tijd" enz.

Voor de gewestelijke pers geven we, door de ervaring geleerd, de voorkeur aan de *indirecte* weg, d.w.z. via plaatselijke agenten.

De plaatselijke agenten ontvangen eveneens de officiëele gegevens ter doorzending aan hun bladen, doch aan hen verstrekt de persdienst bovendien op aanvrage en naar behoefte materiaal voor propaganda-artikelen of werkt op verlangen dergelijke artikelen kant en klaar uit.

Hoewel de confectie-methode gemakkelijker is, volgen we hier het werken naar-maat, omdat het solider is, beter past en plaatselijk betere vruchten afwerpt.

WAT WE NOODIG HEBBEN.

In elke plaats waar een afdeeling van N.K. is gevestigd een *actieve* persagent, in overleg met de plaatselijke afdeeling, daartoe gekozen of aangewezen. Binnenkort zorgen dus de afdeelingen, dat mijn lijst met 31 persagenten compleet is. In alle andere plaatsen neemt een individueel lid deze taak op zich.

Persagent No. 1 is er al in de persoon van de heer Hagenaars, Maastricht, die reeds 2 publicaties inzond. Wie volgt dit actieve voorbeeld?

De taak der persagenten bestaat in

1e het doorgeven van de officiëele gegevens

2e het publiceeren van het nieuws kunnen afdeeling

3e het opmaken, samenstellen of aanvragen van propaganda artikelen voor hun plaatselijke of gewestelijke pers. (Particulier initiatief is zeer aan te bevelen)

4e het opzenden van geplaatste artikelen en berichten aan het N.K. persbureau, die daarvan zoo noodig weer gebruik kan maken.

Mijne heeren! Daar ligt het werkprogram, het ligt slechts aan U of het uitgevoerd kan worden.

Laat er geen gras over groeien, pakt nog heden mee aan. Stelt U onmiddellijk met ons persbureau in verbinding, geeft uw wenschen of verlangens in dezen te kennen, met uw voorbereidende arbeid staat of valt het succes van ons 25-jarig jubileum.

Het ligt in de bedoeling de werkzaamheden van ons bureau maandelijks in N.K. te releveeren, zorgt ervoor, dat ook uw arbeid daarin een ruime plaats inneemt.

J. H. WESTEN
Perschef N.K.

Adres van ons persbureau.
Melkweg 10 - Groningen

WIN ER EEN BIJ VOOR.....No Ko!!

De opwekking tot PROPAGANDA in het Augustus No. sloot met de voorloopige doelstelling: *„Bij ons Zilveren Feest is het ledental verdubbeld"*. Dat kan als ieder lid gehoor geeft aan bovenstaande oproep. Maar vindt U het niet wat weinig als ieder lid één nieuw aanbrengt in een heel jaar? U moet ook niet denken: „O, in den loop van een jaar zal ik wel iemand vinden". Neen, tracht er zoor spoedig mogelijk een bij te winnen. Grijp een geschikte gelegenheid aan om hen, die nog weinig van Esperanto, haar gebruik en ons doel kennen, te overtuigen. Als U die eene, mogelijk meer in eene klap, gewonnen hebt, ga dan niet op Uw lauweren rusten. Een goed propagandist blijft propageeren.

Schaf U propagandamateriaal aan — bij mij verkrijgbaar — U en de belangstellenden hebben er toch wel wat voor over? Ik wacht uw bestellingen, en wensch U succes. *IEDER LID WINNE ER*, om te beginnen, *MINSTENS ÉÉN BIJ*.

Propagandadienst. *F. Marrevee* - Den Haag
Postrekening 82984

UIT DE AFDELINGEN.

HAARLEM

„Abbé Richardson" de Haarlemse N.K.-afdeling heeft bij geleheid van het 5-jarig Bisschopsjubilé een telegram verzonden, aan Z. H. Exc. Mgr Aengenent en mocht als antwoord daarop een dankschrijven ontvangen, waarin de Bisschop aan bestuur en leden de Bisschoppelike Zegen verleend.

DELFT

Alhier is opgericht een afdeling van N.K. De nieuwe afdeling zal in September een propaganda-avond organiseren. Laten we hopen dat de aktieve kern die gevormd is er in zal slagen te Delft een bloeiende N.K. afdeling te doen groeien.

Aan de Afdeling Delft hier een welkomstwoord en veel sukses. Wie volgt?

REGIONTAGO

Het Kat. Reg. Esp. Komitato maakt bekend, dat op Zondag 10 September te Leiden een Regiontago zal plaats hebben. Iedereen is welkom.

Het voorlopig programma ziet er uit als volgt. Om 3 uur: boottocht over de Kager- en Brasemermeer. Kosten per persoon 50 cent. (Als 't aantal deelnemers niet voldoende is: Wandeling door: „Leidse Hout". Om 6 uur: Gelegenheid om de inwendige mens te versterken. Om 7 uur: Bijeenkomst in de Aŭla van de R.K.-H.B.S. Huishoudelike vergadering, waarna een gevarieerd programma.

Pahudstraat 134. K.R.E.K. Sekretaris.

UIT DE ESPERANTO BEWEGING.

PORTU VIAN VERDAN STELON.

Onder de insignes die door ambtenaren in dienst gedragen mogen worden, komt ook voor de groene Esperanto ster.

Geen enkele ambtenaar behoeft dus zijn groene ster tuis te laten.

S.A.T. KONGRES.

Aan het 13e S.A.T. Kongres te Stockholm is deelgenomen door 600 arbeiders esperantisten uit 16 landen.

PORKONGRESA NUMERO.

„Svenska Esperanto Tidningen" het Zweeds Esp. orgaan is deze keer verschenen als propagandanummer voor het 26e Universele Esp. Kongres dat het volgend jaar van 4 tot 11 Aug. te Stockholm zal plaats hebben.

Het nummer is versierd met een 15 tal afbeeldingen, die ons een aardig beeld geven van de stad Stockholm.

U.F.E. en U.E.A.

In de bijeenkomst, die in Mei te Genève plaats had, is een overeenstemming bereikt, waardoor U.E.A. weer de offisiele neutrale organisatie is geworden, waarin alle nationale verenigingen zullen kunnen samenwerken.

Hier is dus de vrede weer hersteld. Gelukkig.

ESPERANTO EN KOMERCO KAJ INDUSTRIO

1. A. H. A. Bergmann, Waldheim, Saksujo, fabriko de kosmetikaĵoj, sapoj koj parfumoj, nun presis sian novan abundan eksportprezaron en la lingvoj germana, franca, angla, hispana kaj Esperanta. La firmo antaŭ du jaroj jam eldonis Esperantlingvan reklamfolieton pri dentsapo „Rosodont".
2. La mondfama fabriko de bicikloj, kudro-, kalkul-, skribmaŝinoj Seidel & Naumann A. G., Dresden, mendis 8 sinsekvajn anoncojn en nia bulteno. La firmo antaŭ 25 jaroj, dum la 4-a Esp.-kongreso, jam eldonis Esp.-propagandon pri skribmaŝinoj „Ideal". Demandu ofertojn!
3. La eldonejo W. Tümmels Buchbruckerei, Nürnberg (Germ.) kiu eldonas ĉiujare specialan eksportkajeron pri la Nürnbergaj eksportartikloj kaj firmoj en 5 lingvoj, aldonis kiel sesan lingvon en la nunjara kajero duan fojon Esperanton!
4. La Bankejo Gebr. Arnhold, Dresden, Waisenhausstr. 20, elpendas regule afiŝojn kun la surskribo: Geldwechsel / Change / Office / Bureau de Change / Monŝanĝo. La banko dissendis novjargratulojn kun gratulteksto en germana, franca, angla kaj Esperanta lingvoj. La banko korespondas en Esperanto.

5. Grava Kopenhaga firmo „Mercator Service", Kopenhagen, Gl. Kongvej 13, dissendis reklamcirkulerojn en Esperanto kaj proponas sin por ekspozicioj, disdono de reklamiloj kaj aliaj komercaj servoj.
6. „Ornamenta-Werk" Freihung i. Oberpfalz (Germ.) eldonis Esp. prospektojn pri siaj specialajoj „nepenetrebla fasadmortero".
7. La Foiroj de Leipzig, Paris, Lyon kaj Budapest dissendis tre belajn Esp.-reklamojn. La „Foiro de la Levante" en Bari komencis interesiĝi serioze pri Esperanto. (La Komercisto No. 18 '33.)

NOVA INTERNACIO.

Pentekoste fondiĝis en Wien la Internacio de Socialistaj Esperantistoj (I.S.E.) La monata gazeto „La Socialisto" jam havas eldonnombron de 4.000.

Nuntempe ekzistas entute 4 Laboristaj Internacioj nome S.A.T., I.P.E. (Komunista) I.S.E. (Socialista) kaj T.L.E.S. (Anarĥista)

(Laŭ: Jun. Bat:)

INTERNACIA ESPERANTO-MUZEU

(Wien, Austrio, I. Neue Burg, Heldenplatz.)

Bonvolu nepre respondi jenajn demandojn kaj sendi la respondon baldaŭ:

a) Kiuj Esp.-gazetoj aperas nun kaj aperis en via loko, regiono, lando? Precizaj aperdatoj! Adresoj! Kiam la gazetoj aperis? Ĉu ekzistas gazetoj de aliaj mondhelplingvaj sistemoj? Nomoj kaj adresoj?

b) Kiuj Esp.-organizoj estas en via loko, regiono, lando? Kiuj Esp.-fakorganizoj? Ĉu organizoj de Ido, Mondial, Volapük, Occidental ktp.? Adresoj?

c) Kiuj Esp.-eldonejoj estas en via lando? Adresoj? Sendu al ni ĉiujn librolistojn (ankaŭ malnovajn), kiujn vi havas de ili. Ĉu ankaŭ estas eldonejoj de Ido, Volapük ktp.? Adresoj? Librolistoj!

d) Ĉu ekzistas en via lando stata ekzamenkomisiono por Esp. aŭ alia? Kie? Sendu regularojn, atestojn (specimenojn) ktp.!

e) Kiujn oficialaj reskriptoj estas eldonitaj en via lando (de l' ŝtato, ministerioj, lernej-administraroj, polico, fervojo, komercaj ĉambroj ktp.)? Sendu la koncernajn reskriptojn en la nacia lingvo kun Esp.-traduko!

f) Kiujn lernolibrojn kaj vortarojn oni uzas ĉe vi? Sendu afabla po unu ekzemplero donace por niaj kolektoj!

g) Ĉu ekzistas Zamenhof-(aŭ Esperanto-)strato aŭ placo en via urbo aŭ alia loko de via lando? Sendu al ni la precizajn datojn

pri la strato(placo), loko kaj la plenan tekston en la nacia lingvo kun Esp.-traduko; se eble foton de la strat- aŭ memortabulo!
h) Ĉu en via lando la Foiro uzas Esperanton? Sendu la tutan varbmaterialon, kiu ĝis nun eldoniĝis. De kiam la Foiro uzas Esperanton?
i) Pri la Universalaj Esperanto-Kongresoj en via lando sendu la tutan materialon (aliĝiloj, afiŝoj, kongreslibroj, kongresgazetoj, gvidlibroj, programoj, enirbiletoj en teatroj kaj vidindajoj, fotoj kun indiko de la ĉefaj personoj sur ili, insignoj kun diversajn rubandoj por LKK kaj la aliaj ktp).
j) Kiom da landaj kongresoj estis en via lando? En kiuj lokoj kaj kiam? Afable sendu kiel sub i) ĉiun materialon!
k) Ni ŝatus ankaŭ ricevi fotojn de pioniroj el nia movado, de grupoj, ekskursoj, kursoj, kunvenoj ktp. kun indiko de la koncernaj nomoj kaj jaroj!
l) Verkistoj sendu al ni siajn verkojn kun persona dediĉo kaj ankaŭ siajn manuskriptojn de verkoj ne publikigitaj. Ni bindigos ilin kaj ili aperos en nia katalogo kaj per tio la mondo scios, ke ili ekzistas.
m) Varbu en via nacia kaj Esp.-gazetaro pro alsendo de materialo por la Muzeo! Sendu al ni la koncernajn naciajn gazetojn!
n) Varbu, por ke ĉiu loko en via lando, kie vivas esperantistoj, estu almenaŭ per la grupo kaj unu persono reprezentata kiel membro en la *Adresaro!* Tio estos grandioza propagandilo por nia movado en viaj manoj, kiun vi povos montri al ĉiu dubemulo!

ONTHULLING Dr. ZOMENHOF-MONUMENT.

Op Zaterdag 29 Julie werd te Bergen op Zoom onder grote belangstelling het Zamenhof monument onthuld en daarna overgedragen aan de gemeente.

Onder de aanwezigen was ook Mej. Lidja Zamenhof uit Polen. Verder het Ere komitee en verschillende afgevaardigden. Nadat door de aanwezigen geluisterd was naar de rede, die de Heer Heilker via de K.R.O. uitsprak ging het met de muziek voorop naar het „Volkspark". Hier waren ook aanwezig de Burgemeester en Wethouders van B.o.Z. Nadat de Hr Holleman, voorzitter van het Komitee en Mr. Drs. Blom, burgemeester van B.o.Z. het woord gevoerd hadden verzocht de laatste aan Mej. Zamenhof het doek te laten vallen. Hierna droeg de Heer Becht, voorzitter van V.V.V. het monument over aan de gemeente.

Na mej. Zamenhof voerden de verschillende afgevaardigden het woord. Voor N.K. Sprak de Hr. v.d. Burgt, voorzitter van de B.o.Z. se N.K. afdeling.

Hierna trokken de Esperantisten in optocht naar de „Korenbeurs" waar een feestavond ging beginnen.

Hier volgt een beschrijving van het $4^1/_2$m. hoge monument, zoals we deze ontvingen van het Zamenhof Komitee.

La monumento konsistas el tri partoj. La skolo, blanka, kvinangula, simbolas la ideon el kiu kreskis nia lingvo: „Paco". Sur ĝi staras verda kolono „stelforma", kiu simbolas la Esperon de la Kreinto (de la lingvo E) kaj la Esperantistoj. La tria parto estas globo, kuŝanta sur la kolono inter la kvin pintoj. Ĝi ekzistas el Venezia vitromozaiko kaj estas farita en Venezio. (Italujo). La kvin mondpartoj laŭ la koloroj de la homrasoj estas kunigitaj per la vortoj. „Esperanto-Mondlingvo". Ĝi simbolas la celon de Dro. Zamenhof kaj liaj adeptoj: „unu lingvo por la tuta homaro". La monumento estas modesta, kiel la kreinto kaj la lingvo mem. La skolo kaj la kolono, el artefarita granito, montras forton, kiel nia movado. La tuto estas bela, kiel la idealo de nia afero. Sur du nigraj marmoraj tabuloj staris per oraj literaj:

Honore de Dro L. L. Zamenhof, aŭtoro de Esperanto 1859-1917. Donacita al la urbo Bergen op Zoom la 29an de Julio, 1933a.

Frater Wigbertus van Zon hield de volgende redevoering, die we voor de belangstellenden geheel laten volgen, omdat daarin een volledige beschrijving van het monument voorkomt. De tekst namen we over uit de „De Avondster" van 31 Julie. De inhoud komt niet voor onze rekening.

Geachte Toehoorders,

Mijn Esperanto-hart popelt en jubelt op dit plechtig oogenblik van vreugde en voldoening. In den geest verplaats ik mij naar Keulen, waar op ditzelfde moment honderden Esperantisten uit de geheele wereld verzameld zijn die, ofschoon van alle mogelijke rassen en nationaliteiten, toch slechts ééne taal spreken, en zoo aan de altijd nog ongeloovige wereld het bewijs leveren van de bruikbaarheid van Esperanto als wereldhulptaal, — want al die menschen verstaan elkaar alsof zij van één nationaliteit waren. Men moet zulk een Congres hebben bijgewoond om met een waar enthousiasme voor Esperanto vervuld te worden.

Daar in Keulen heeft op het oogenblik het 25-ste internationale congres plaats; het is dus een Jubilee-congres! Niet dat het eerste congres vóór 25 jaren zou hebben plaats gehad. Neen, die rampzalige wereldoorlog heeft de serie der congressen eenige jaren onderbroken. Het eerste congres toch had plaats in 1905 te Boulogne sur Mer in Frankrijk. — Dát was een groot succes! Toen immers kwamen voor het eerst 668 menschen uit 20 verschillende landen bijeen met den samensteller van Esperanto, Dr Zamenhof aan hun hoofd. — Zij hadden de nieuwe taal thuis aangeleerd, en nu moest het bewijs geleverd worden van de practische waarde

van Esperanto. Leest nu de rapporten van dat congres, en . . . . wie blijft daar dan onverschillig bij? Men kan zich de voldoening voorstellen, die Dr. Zamenhof toen moet gevoeld hebben. Die groote menigte van menschen van zooveel verschillende landen, zóó verschillend van godsdiensten en politieke ideëen, voelden zich daar als leden van één familie, van één gezin, als broeders onder elkaar! — Want, geachte toehoorders, het doel van Esperanto is niet alleen elkander te verstaan, met elkaar te kunnen converseeren; — neen, dat doel strekt zich veel verder uit. Esperanto wil de menschen ook één van hart, — één van geest maken! Dit doel heeft de groote edele Zamenhof zich steeds voor oogen gesteld. In zijn geboortestad Bialystok was hij als kind immers zóó vaak getuige van twist en tweedracht tusschen de inwoners, die vier verschillende talen spraken en elkander dus niet verstonden, niet begrepen. En om dit euvel te verhelpen wenschte hij een middel te vinden in den vorm van een gemeenschappelijke taal. En dit is hem gelukt, dank zijn onverdroten en noesten arbeid!

En nu staan wij hier, zij het dan niet in zoo grooten getale als in Keulen, om op onze beurt uiting te geven van onze bewondering en gehechtheid aan het werk van onzen Meester! — Ik ben de Esperantisten van Bergen op Zoom dankbaar voor het genomen initiatief. In vele landen, in vele steden heeft men den naam Dr. Zamenhof en van Esperanto reeds vereeuwigd door aan straat of plein den naam van Dr. Zamenhof te geven. Bergen op Zoom zal nu de eerste stad in Nederland zijn, die publiek hulde betuigt aan Dr. Zamenhof en aan zijn edel streven. — Hier staan wij dan vóór dit monument, dat zoo duidelijk het doel van het streven van Dr. Zamenhof zinnebeeldig weergeeft.

Eersten het onderste *witte* gedeelte: *wit* toch symboliseert den *vrede:* den vrede dien onze tegenwoordige rampzalige wereld zoozeer noodig heeft, en die helaas nog zoo ver te zoeken is! — Het tweede deel: de kolom in *groene* kleur: de kleur der *hoop!* Dr. Zamenhof hoopte immers altijd, dat zijn nieuwe taal er veel zou toe bijdragen om de volken bij elkaar te brengen, — dat zij elkander beter zouden leeren begrijpen. Vandaar dat Dr. Zamenhof zijn stukken steeds onderteekende: Doktoro Esperanto, d.i. *hopende!* En eindelijk de globe, de aardbol met zijn vijf werelddeelen, welker bewoners hij tot ééne vreedzame familie hoopte te vereenigen!

Inwoners van Bergen op Zoom, de geschiedboeken verhalen ons, hoe uwe voorvaderen zich steeds hebben doen kennen als stoere, wilskrachtige mannen — hoe zij nimmer versaagden, welke rampen en onheilen hen ook troffen — hoe zij steeds aan alle tegenspoeden het hoofd wisten te bieden. Mannen van Bergen op Zoom, ik wensch U geluk, omdat Gij U zulke waardige zonen van die stoere voorvaderen toont! Esperantisten van Bergen op Zoom, die met zulk een voorbeeldigen ijver de ideëen van Dr. Zamenhof aanhangt

en die met een nimmer verflauwend vuur tracht te verbreiden — U vooral breng ik hier gaarne opelijk hulde, want gij toont een navolgenswaardig voorbeeld aan de andere steden van Nederland. — Maar ik kan ook niet nalaten U van harte te feliciteeren, om dat Gij in uw arbeid gesteund wordt door uw even nobelen als ver vooruitzienden Burgervader!

Mocht ik toch onlangs geen getuige zijn, hoe de Burgemeester van uwe stad in hoogst eigen persoon de Esperanto-examens wilde openen, en hoe hij nog gedurende den dag op ondubbelzinnige wijze zijn belangstelling voor onze heilige zaak wilde toonen?

Moge de dagelijksche aanschouwing van dit monument uw ijver voor onze beweging zoo mogelijk nog doen aangroeien, dan zal dit monument aan uwe nazaten nog lang getuigenis afleggen van uw nobel streven.

Zoo zij het! — Ik heb gezegd.

LA NOVA HELPEPISKOPO DE PRAHA.

D-RO ANT. ELTSCHKNER - LA UNUA EPISKOPO ESPERANTISTA EN LA TUTA MONDO.

D-ro Ant. Eltschkner eklernis Esperanton en la jaro 1924 en kurso de Ĉehoslovaka Esperanto - Instituto en Praha. 1925 li aliĝis al la Esperanta sekcio de la Katolika Konsilantaro. 1926 li estis elektata prezidanto de la Unuiĝo de Katolikaj Esperantistoj en Praha. Fariĝinte 1927 metropola kanoniko ĉe la katedralo de Sankta Vito en Praha li komencis propagandi Esperanton en altaj ekleziaj rondoj Ĉeĥoslovakaj.

1929 li kunfondas la Ligon de Katolikaj Esperantistoj en Ĉeĥoslovakujo kaj fariĝas ĝia prezidanto. Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista (IKUE) nomas lin membro de sia Internacia Komitato. En la sama jaro li plene sin dediĉis al Esperanto-propagando por la miljarfesto de Sankta Venceslao. Persone li direktis la preparajn laborojn por la XIV-a internacia Kongreso de Katolikaj Esperantistoj en Praha 1929.

D-ro Ant. Eltschkner reprezentis la propagandan Esperantan fakon en la Komitato por la miljartfesto de Sankta Venceslao, kiu eldonis esperantlingvan broŝuron pri Sankta Venceslao kaj belegan afiŝon kun esperantlingva teksto. La unuan publikan paroladon en flua Esperanto li faris ĉe la malfermo de la XIV-a Internacia Kongreso de Katolikaj Esperantistoj en Praha, aŭgusto 1929, kore bonvenigante la kongresanojn. Dufoje, la 16 marto kaj la 12 oktobro, li faris elokventajn predikojn en Esperanto en la preĝejo de Sankta Ursula en Praha. 1931 li subtenis la propagandvojaĝon de la Prezidanto de IKUE, Pastro Font Giralt el Gerona (Hispanujo) tra Ĉeĥoslovakujo.

1932 li fondis du monpremiojn por la Interkatolikaj Esperantistaj Floraj Ludoj. En februaro 1933 li ricevis el Romo dekreton de episkopo en Zefirio kaj helpepiskopo en Praha. Lia Episkopa Moŝto D-ro Ant. Eltschkner estas prezidanto de la Ligo de Katolikaj Esperantistoj en Ĉeĥoslovakujo kaj de la Klubo de Katolikaj Esperantistoj en Praha. En lia persono la Esperantistaro havas la unuan Esperantistan episkopon en la tuta mondo, kiu perfekte parolas nian lingvon kaj kuraĝe laboras por ĝia praktika disvastigo.

(El: La Juna Batalanto.)

La Redakcio de J. B. aldonas:

Mgr. Eltschkner ja ne estas la unua episkopo Esperantista en tiu senco, ke li lernis Esperanton kaj simpatias ĝin. Jam en la Oka Universala Kongreso de Esperanto en Krakow (1912) Episkopo Bandurski predikis en Esperanto. Kaj ni scias pri episkopoj diverslandaj, ke ili lernis Esperanton, favoris ĝin, prezidis Esperanto-asociojn. Ankaŭ LA JUNA BATALANTO havas kelkajn episkopojn inter siaj abonantoj. Sed Mgr. Eltschkner certe estas la unua episkopo, kiu aktive partoprenis la Esperanto-movadon kaj daŭre okupiĝas pri ĝi. Belan pruvon de tio li donis, akceptante en sian episkopan sigelon, kiu portas la belan enskribon „Caritas Christi urget nos" (La amo de Kristo pelas nin), la Esperanto-stelon.

ADRESŜANĜO

La unua sekr-o de „NoSoBE", S-ro I. A. de Vos, transloĝiĝis de Molenweg 30, Oosterbeek al: Frederiklaan 53 A, Rijswijk (Z.-H.).

H. M. Th. TUSHUIZEN. Dua Sekr-ino.

KORESPONDEJO.

P. J. te G. Mogen we U verwijzen naar de verschillende artiekelen over dat onderwerp en nog eens herhalen dat het *oefenen* in Esperanto onderscheiden, moet worden van het *gebruiken* van E. Oefenen moeten we overal en altijd. Maar *gebruiken,* offisieel gebruiken, mogen we E. slechts in 't Internationaal verkeer.

S-ro V. te K. Het door U aangehaalde advies mag in geen geval dienen, om van iedere schuit, die van wal steekt de lading te dekken. Overigens: „Wie kaatst....." en dank voor Uw goede bedoeling,

---

LINGVO.

PRI LA PREFIKSO MAL

Sro Sentis en siaj lingvaj ediktoj kondamnas la vortojn *malcerta* kaj *malĝusta,* ĉar laŭ li *certa* kaj *ĝusta* ne havas kontraŭojn, oni

do devus diri *necerta, neĝusta.* Li kondamnas ankaŭ la vorton *malhavi,* ĉar laŭ li oni povas ion havi aŭ ne havi, sed malhavi oni ne povas. La saman opinion havas ankaŭ sro Th. B. (Laborista Esperantisto 1933 pĝ. 94); laŭ li la vorto *malhavi* estas sensenca, eĉ kontraŭa al la spirito de Esperanto.

Okaze de ĉiuj ĉi opinioj, mi deziras iom pritrakti la funkcion de la prefikso mal.

Mal signas kontraŭecon. Certe. Sed ĉi tiu kontraŭeco estas duspeca, se oni ĝin esploras laŭ ĝia rilato al la nea formo. Ĉe verboj, ĝi plej ofte ne estas samsignifa al la nea formo, ĉar ĉi lasta signifas simplan *negativecon* (ne-agon), dum la mal-formo signifas *pozitivan* kontraŭecon (malan agon). *Ne utili* signifas fari nenion (nek utilon nek malutilon), dum *malutili* signifas fari ion (malutilon). Same ĉe *ne laŭdi* kaj *mallaŭdi, ne kovri* kaj *malkovri, ne ŝlosi* kaj *malŝloŝi* ktp.

Ĉe adjektivoj, kontraŭe, ambaŭ formoj havas plej ofte signifon tre parencan. *Ne forta* kaj *malforta, ne bela* kaj *malbela, ne glata* kaj *malglata, ne agrabla* kaj *malagrabla* diferencas nur per tio, ke la mal-formo estas pli emfaza ol la formo nea; la esenca signifo estas preskaŭ la sama: ambaŭ formoj signas (pli aŭ malpli emfazan) negativecon.

Ĉe kelkaj adjektivoj la diferenco estas pli granda, sed estas interese, ke ĉi okaze la diferencon oni devas klarigi per verboj. Tiel estas pri *neutila-malutila;* tiel estas ankaŭ pri *nebona-malbona,* se oni parolas pri homo (nebona homo: ne ema helpi, utili; malbona homo: ema malhelpi, malutili). Sed se oni parolas pri aferoj, la diferenco jam forvisiĝas, *ne bona* esprimo kaj *malbona* esprimo diras preskaŭ la samon.

El ĉi tio sekvas, ke ne valoras la penon multe cerbumi ĉe adjektivo, ĉu ĝi havas kontraŭon aŭ ne: se oni volas pli emfazi la negativecon, oni povas trankvile preni la mal-formon. Tute bonaj vortoj estas do ankaŭ la (Zamenhofaj) *malĝusta* kaj *malcerta.*

Nun ni rigardu la vorton *malhavi.* Ĉu *havo* vere ne havas kontraŭon? Jes ja! Ĝia kontraŭo estas la manko, kiun oni sentas, la malpleno, kiu kvazaŭ oscedas en la loko de la nehavata ajo, do: ne nur negativa nehavo, sed pozitiva bezono de la nehavata objekto. *Malhavi* do signifas: havi (konscie) la mankon de io, senti la mankon de io. Do ĝi havas signifon, por kiu oni ne nur *ne havas,* sed ankaŭ *malhavas* esprimon en Esperanto. Oni eĉ eksperimentis (jam antaŭ la milito) per mankumi, sed ĉi tiu vorto (verŝajne pro sia neklareco) ne povis enradikiĝi. Male, *malhavi* estis jam plurfoje uzata, plurfoje registrita en vortaroj, ĝin enhavas ankaŭ la vortaro de Wüster.

El: „Literatura Mondo". K. KALOSCAY.